

Svetonočne sanje.

In prišel je sveti večer, tako zaželeni in priljubljeni večer. Tiho je prišel, kakor sanje radostne in vesele, kakor sladka misel je prišel in je dahnil v naravo. Kako lep je sveti večer! Narava je pokrita v snežene bisere, nebo utriplje v nešteti zvezdicah, in človeško srce čuti nekaj svečanega, nekaj velikega.

In prišel je sveti večer vasovat tudi v Klobčarjevo hišo, prišel je vasovat; a v hišici ni bilo vse veselo. Na postelji je ležala Angelica bolna. Njeno lepo, rdeče ličece je pobledele, in njene vesele črne oči so gledale žalostno. Prehladila se je in je zbolela. Pa ravno na sveti večer mora ležati! Kako se je veselila tega večera, polnočnice; sedaj pa mora ravno na sveti večer ležati.

Sveti večer je stopil v sobo in dihnil vanj svoj mir. Prišli so oče z blagoslovljeno vodo in s škropilom. Pred njimi je nesel hlapec Marko skledo z žarečim ogljem in je stresal nanj kadilo iz škatljice. Stopili so v hišo: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Poškropili so hišo, prijeten vonj se je razlil po sobi, in odšli so svečano in počasi iz hiše, da poškrope ostale shrambe. Okrog peči pa so klečali bratci Angelice. Mati so molili naprej, oni pa za materjo. Ko sta se vrnila oče in hlapec v hišo, je Tonček nažgal svečice pri jaslicah in so zapeli veselo božično:

Poglejte čudo se godi...

Peli so bratci, iskrole so se jim oči, veselje in radost jim je kipela v mladih dušah. Še hlapec Marko se je držal na smeh, in oče so rekli: „No otroci, le veselite se, saj danes je rojen Jezušček. Kdor ima čisto srce, se mora z veselimi očmi radovati pri jaslicah.“

In stari dedek v zapečku so si otrli solzo, nemara so se spomnili svojih mladih let, ko so še sami tako stali pri jaslicah. Vse veselo, le ona Angelica mora ležati, a bratci skačejo in se radujejo.

Ko dogore svečice, rečejo oče: „Ali greste spat nekaj časa? Ko bo čas k polnočnici, vas pokličem.“

„Jaz še ne grem,“ reče Tonček.

„Jaz tudi ne in Francek tudi ne gre,“ odvrne Jurček, „kaj ne, Francek, da ne greš.“

„Ne grem ne, oče.“

Pa splezajo bratci na peč. Kdo bi šel spat ta lepi, sveti večer, ko hodijo angelci po zemlji in nosijo mir in blagoslov po hišah?!

„Povejte kako bajko, dedek,“ reče Tonček.

„He, he, kaj naj povem, norčki moji?“

„Povejte, povejte, saj jih veste veliko,“ sillijo vsi.

Pa se odkašljajo dedek, pa vzemo vivček iz ust in ga položé na klop: „No, bom pa povedal, ker že hočete. Tudi zverina praznuje sveti večer; ali veste to, otročki moji? V gozdu za vasjo se zberejo pri tisti debeli smreki na križpotju, kjer se gre v grič. Zberejo se zajci in lisice, veverice, ptiči in

vsi gozdni prebivalci. Ta večer ne gleda lisica na plen, in jastreb ne zalezuje golobov. Ta večer je vse drugo drugemu prijazno, in sovraštva ni niti med živalmi. Tam imajo živali božično drevesce. Od smreke vise ledene sveče, sneg trepeti v žarkih lune, a živali se zbero skupaj in praznujejo sveti večer. Ko pa mini noč in pride jutro, se razidejo živali . . .“

Odkašljajo se dedek in vtaknejo vivček v usta, vzamejo žveplenko iz zapečka in zažgó tobak. Gost dim jih objame in se vleže v tankih vijugicah po sobi. Omolknejo dedek, pomolče bratci, in tajen molk vlada v sobi.

„Zapojte kako pesem!“ se oglasi Angelica slabotno.

„Katero pa?“

„Tisto dajte, ki so jo lani peli na koru:

„Glej, zvezdice mile
miglajo lepo,
odprto široko
je sveto nebo.
Duhovi nebeški
se z raja vrste,
prepevajo slavo,
na zemljo hite.“

In zapeli so; oči so se jim iskriale in bili so srečni. In spet so povedali dedek-srebrlašček kako bajko, in spet so zapeli. Tako je minul lepi večer, in čas je bilo k polnočnici. Odpravili so se. Oblekli so gorke obleke in črevlje, pokrili si gorke, kosmate kučme, dedek so se zavili v velik plašč, oče pa so nažgali bakljo in — odšli so po griču proti župni cerkvi. Vsi so šli, samo mati in Angelica sta ostali doma. Kako bi bila šla rada tudi Angelica k polnočnici, pa ravno sedaj mora ležati bolna!

* * *

Vsi so šli k polnočnici razen matere in Angelice. Mati so pokleknila k peči in polglasno molili. Angelici pa je stisnila žalost srce, velika žalost.

„Kako lepo je iti k polnočnici! Sneg škriplje pod nogami, drevje poka od mraza, a takrat ne zebe človeka. Gorka čustva ga grejejo, da bi zavriskal. Toda zboji se tajnega miru in gre v sladkih mislih dalje.

Kako lepo leskečejo sneženi kristali v mesečini, izpreminjajo se v različnih barvah in se topijo v morje bôj. Od drevja visijo sveče, dolge in lesketajoče. Na nebu pa trepečejo velike zlate zvezde, med njimi vesla luna, bleda in velika, za njo plovejo beli oblaki, kakor mehkorune ovčke. Nobena, noč ni tako lepa, kakor božična. Srebrna meglica ovije naravo, kakor v belosiv pajčolan, in sanje, sladke in radostne, poljubljajo dušo človekovo.

Ah, vsi so šli, samo Angelica mora ležati bolna. Pa ravno na sveti večer!

Žalost prikipi do vrha. Solze jo polijo in zaplaka bridko. Mati pa odmolijo in se vsedejo na klop.

Zasliši se zvonjenje, milo božično zvonjenje, zasliši se, kakor bi stala vila pod oknom in bi vabila s sladkimi besedami. Poči strel, veselo in mogočno.

Angelica to sliši in ji je še tesneje.

Ah, kako bo lepo pri polnočnici! Duhovniki v zlatih plaščih, cerkev razsvetljena, oltar ozaljšan. Orgle ne pojejo nikdar tako svečano; in kako ljubke so božične pesmi! Kakor bajka je biti pri polnočnici.

„Mama, mama!“ zakliče Angelica bolešno.

„Kaj hočeš, Angelica?“

Vstanejo mati, primaknejo stol k postelji, se vsedejo in božajo Angelico po črnih kodrih.

„Mama, zakaj sem zbolela ravno sedaj, ravno o božiču? Kako rada bi šla k polnočnici! Vsi so šli, Tonček, Francek in Jurček, samo jaz moram ležati bolna, pa ravno sedaj.“

„Ne jokaj, Angelica! Božja volja je tako. Jezušček, ti bo prinesel zdravja. Le molči, Angelica, in ne jokaj! Sedaj pa malo zaspi!“

„Pa ne smete iti od postelje, mama!“

„Tukaj bom poleg tebe. Le zavij se in zaspi!“

Molk nastane. Tudi zvonjenje utihne, le strel se še zdajpazdaj začuje.

Mamica zadremlejo na stolu, in tudi Angelico omami spanec. In dahnejo ji sladke sanje:

V cerkvi je. Vse se lesketa, lesketajo se zlati plašči in zlata monštranca, lesketajo se zlati lestenci, vse je svečano. Orgle done zdaj glasno, zdaj tiše, še tiše; zdaj zopet veselo, zdaj v upu, zdaj v strahu. Ljudje pa molijo, klonijo jim glave na klopi, ustnice jim trepetajo, in iz lic se jim bere velika, notranja radost.

Po vsej cerkvi pa se vlega opojen duh kadila, vlega se in zavija ljudi v sladke, radostne sanje. In Angelica je v cerkvi zdrava in srečna.

Prebudi se Angelica, obrne se in vzdihne. A spet ji dahnejo sanje:

Sama leži bolna; zunaj je večer, sveti večer. Kar naenkrat potrka nekdo na okno, tanko, kakor bi vanj vrgel proseno zrno. Ozre se Angelica proti oknu in zagleda tri angele. Svetijo se jim bela oblačila, posuta z biseri: srednji ima na glavi lepo krono in ji reče: „Angelica, prinašamo ti zdravje! Jezušček ti je dal zdravje.“ In priplava še cela vrsta angelov pod okno, in svetloba napolni sobico. Od daleč pa se začuje petje:

Duhovi nebeški
se 'z raja vrste,
prepevajo slavo,
na zemljo hite.

Naenkrat izginejo lepe prikazni; Angelica se prebudi. Mati še dremljejo na stolu, in dremlje tudi svetilnica na stropu.

„Mama, ali niste nič videli; angeli so bili pod oknom.“

Mati se prebudijo: „Kaj je bilo?“

„Vse polno angelov je priplavalo pod okno in so mi prinesli zdravje.“

„Sanjalo se ti je, Angelica! Pa upaj! Sanje se ti izpolnijo, in zdrava boš in vesela. Le lepo zaspi!“

„Ali bom pa kmalu ozdravela?“

„Kmalu, kmalu, Angelica!“

Umolknila obe. Mamica spet zadremleje, Angelica pa zasanja z napol odprtimi očmi. Sobo pa napolnjuje lepi duh kadila in ovija dremajočo luč pod stropom.

Zunaj pa diha sveta noč, skrivnostna in blažena noč...

* * *

Zadone zvonovi in zagrmé možnarji v tiho sveto noč. Udró ljudje iz cerkve s srci, polnimi tihih, sladkih čuvstev in hite proti domu. Sneg škripa pod nogami, pihlja oster vetrič, ljudje se stiskajo tesneje v svoje kožuhe in stopajo hitreje, da se čimprej ogrejejo pri gorkih pečeh.

Pridejo naši znanci: oče, bratci in dedek do doma, odkajo si v veži črevlje in vstopijo. Otroci splezajo na peč, dedek slečejo kožuh in razkrijejo kučmo, oče pa hodijo po hiši.

Mati prineso na mizo gorkih klobas in kruha. Vsi se vsedejo okoli mize. Bratci pripovedujejo, kako lepo je bilo pri polnočnici, kako so lepo peli, kako je bila cerkev razsvetljena! Angelica pa se ožalosti, ko sliši pripovedovanje bratcev.

Ko pojedjo, se odpravijo spat. Sladke sanje, sanje svetonočne, hodijo po sobi, tiho in polagano. Vse pospi in sanja sen svete noči. Nad hišo pa plava angel miru in trosi obilni blagoslov na njo...

* * *

Minul je sveti dan, prišlo je novo leto in Angelica je ležala še vedno bolna. A vendar — pordečilo se je njeno lice in veselejše so postale njene oči. Vstala je, a morala je večkrat v posteljo.

A prišli so trije Kralji in prinesli so Angelici zdravje. Vrnilo se je zdravje, vrnilo se je veselje v srce Angelici. Pordečilo se je njeno lice in njene oči so postale vesele in radostne.

Razveselili so se mati, pobožali so Angelici črne kodre in rekli:

„No, Angelica, ali ti nisem pravila, da se ti kmalu izpolnijo sanje svete noči?“

Angelica je tiho poljubila mater.

Tiha radost je zavela po hiši; razpora ni bilo nikdar med otroki, ljubili so se in se veselili, da je ozdravela Angelica. Angel miru je plaval nad hišo in trosil na njo obilni božji blagoslov...

Bogumil Gorenjko.

